

országi zsidó deportálást.

Csehszlovákiában Theresienstadt volt az egyik legnagyobb méretű zsidó gyűjtőtábor. Megtörtént, hogy 50.000 embert is összezsúfoltak kaszárnyaiban. A felszabaduláskor mintegy 20.000 ember élt itt. A lágervárosban állandó járvány pusztított; a náci nem tudták, vagy nem is akarták meggátolni a tifuszt. Az oroszok néhány hét alatt lokalizálták a járványt és június hó elején feloldották a karantént. Ekkor 4800 magyar, 1000 román, 1200 holland, 1200 osztrák, 3000 német, 480 jugoszláv s mintegy 300 különféle nemzetiségű zsidó élt ott. A csehek és a szlovákok már korábban hazamentek. A magyarországiak június hó folyamán 3 transzportban kerültek haza. Körülbelül 350 beteg maradt ott (ezek listáját mai számunkban közöljük) megfelelő kezelésben és ellátásban részesülnek, hazaszállításukról felgyógyulásuk után gondoskodás történik.

Csehszlovákiába kiküldött megbízottunk jelentése szerint 7051 magyar van gyűjtőtáborban, ezek közül 1100 deportált zsidó. Természetesen ismeretlen azoknak a száma, akik a felszabadítás után magánházakba költöztek. Becslés szerint néhány ezer. Prágában a JOINT végzi a deportáltak felkutatását és gondoskodik ellátásukról és hazaszállításukról, a csehszlovák állami szervekkel együtt. Prágából a Bratislava felé tartó deportáltak részére mindenkor biztosítanak vagonokat. Csehszlovákiában általában a közlekedési lehetőségeket rendezték.

Ausztria

Hasonló a helyzet az oroszok által felszabadított Ausztriában is. Még április hó elején kijutottunk expedíciónk útján Burgenlandba, Wiener-Neustadtba, Lichtenwörthbe, Wienbe és ezek környékére s egy csoportban lágtartó csak Lichtenwörthben találtunk, akiket május hónapban transzporttal haza is szállítottunk.

Most kezdődött meg az amerikaiak által megszállt területekről az ottlévők fokozatos hazaszállítása. Az első szerelvény Linz környékéről 1400 emberrel már itthon van. Várható, hogy erről a területről egymásután érkeznek haza abban a tempóban, ahogy az eszközök az oroszok és amerikaiak rendelkezésére állnak. Az ottlévők száma nagyonak mondható.

A Birodalomban.

Most futott be kiküldöttünk az angol-amerikai megszállt terület egy részéről. Ez az expedíciónk Prágán keresztül Pilsen, Leipzig, Buchenwald, Waldenburg, Nordhausen, Celle, Bergen, Braunschweig, Hannover, Salzwedel, Hamburgig jutott el. Pilsenben mindössze 26 deportált nőt talált. Ellátásuk, elhelyezésük jó. Leipzigban 211 nő volt, akik azonban már elindultak Pilsen felé. Csak egyetlenegy maradt kórházban. Buchenwaldban 400-as csoport tartózkodik. Ezek ugyan csak Pilsen felé fognak elindulni a románokkal együtt. A Buchenwaldban elpusztultak listáját az ottani Magyar Bizottság most állítja össze és magával hozza. Waldenburgban 700 deportált van, akiket Zwickauon

keresztül irányítanak haza. Nordhausenben csak 48 magyar él a lágerben. Celleben 200 nővel találkoztak, akik kisebb csoportokban épp akkor készültek elindulni Bergenbe. Bergen a legnagyobb tábor, ahol jelenleg 2000 deportált tartózkodik. Ez az egyetlen hely, ahol az út folyamán nagyobb számban találtak gyermekeket is. Braunschweigben elszórtan néhány százán tartózkodnak. Minthogy Hannover és Hamburg környékén igen sokan magánlakásokban helyezkedtek el, az ottlévők számát nem lehet megállapítani, elég jelentékeny számú csoportról van szó. Salzwedel táborát feloszlatták, lakói Bergenbe igyekeztek.

A franciák által megszállt területről és Délnémetországról az egyes táborokból számszerű jelentések még nem futottak be, de jelentették azt, hogy kisebb-nagyobb csoportok elszórtan az országban várják, hogy szállítóeszközök szabaduljanak fel és hazaindulhassanak. Most visszaérkezett megbízottunk nagymennyiségű levelet hozott, a bejárt területen találtak jegyzékét is elhozta, részben ezeket közöljük mai számunkban. Mindennap várhatók további levelek és nagyobb csoportok érkezése.

Hányan?

Teljesen érthetőek azok a türelmetlen kérdések, hogy állapítsuk meg végre — két hónappal a felszabadulás után — hány elhurcolt él még a deportációban?

Az expedíciók kiküldésének többek között az volt a célja, hogy ezt megállapíthassuk.

Ez azonban nem sikerülhetett több okból. Először is a felszabadult táborok lakói elszéledtek, városok százaiban helyezkedtek el, ismeretlen magánlakásokban és semmi mással nem foglalkoznak, mint teljesen leromlott testi kondíciójuk feljavításával. Németország legnagyobb részében a posta, a vasút nem működik még, az érintkezés az egyes csoportok között megszűnt s a szétszórt deportáltak felkutatása, számbavétele, megszervezése szinte megoldhatatlan feladat.

Van még egy nagy akadály. A deportáltak egy része — az elmúlt esztendő fölülmulhatatlan szenvedései után — különös lelkiállapotban van. Teljes apátiában élnek, nem jelentkezik a hivatalos gyűjtőhelyeken, azokon a fórumokon, ahonnan adatainkat kapjuk s ahol esetleg segítségükre lehetnének a hazaszállításban. Valósággal félnek a hazajöveteltől, mert attól tartanak, hogy idehaza családtagjaik közül senkit sem találnak meg, s idegenkednek attól a gondolattól, hogy ott kezdjenek új életet, ahol régi életüknek minden oszlopa kidőlt.

Most azt kell feladatunknak tekintenünk, hogy ne csak onnan szerezzünk róluk adatokat, hanem ők is hírt kapjanak innen hozzátartozóikról.

Nagyszerű feladat a megmaradt, megmentett, országhatárokkal elválasztott családtagok között a kapcsolatot újra megteremtteni, hogy összeköthessenek, együtt élhessenek, együtt építhessék a maguk s a közösség életét azok, akik a viharban megmenekültek s akik elválaszthatatlanul összetartoznak.